

Leder körkortslån till körkort?

Vi gör studier möjligt.

CSN

Leder körkortslån till körkort?

Centrala studiestödsnämnden (CSN)

Producent	CSN, Enheten Kunskap om studiestödet 851 82 Sundsvall 060-18 60 00
Kontaktpersoner	Hanna Rösth hanna.rosth@csn.se Peter Engberg peter.engberg@csn.se
Webbsida	www.csn.se/om-csn/statistik-och-rapporter.htm

INNEHÅLL

Sammanfattning	4
Vilka tar körkortslån?	4
Vilka tar körkort?	4
Leder körkortslån till arbete?	4
Betalar låntagarna tillbaka?	5
1 Inledning	6
1.1 Uppdrag till CSN	6
1.2 Metod	6
1.3 Vad är körkortslån?	7
2 Kort om våra låntagare	9
2.1 Vilka är låntagarna?	9
2.2 Rekryterar körkortslånet personer till körkortsutbildningen?	11
3 I vilken utsträckning leder körkortslån till körkort?	12
3.1 Fyra av tio har tagit körkort	12
3.2 Vilka tar körkort?	13
3.3 De flesta måste lägga till pengar utöver lånet	17
3.4 Varför tar man inte körkort?	18
3.5 Sammanfattning av avsnittet.....	20
4 Hur påverkas låntagarnas anställningsbarhet?	21
4.1 Högre sysselsättningsgrad bland låntagare med körkort	21
4.2 Låntagarnas inkomster	27
4.3 Sammanfattning av avsnittet.....	29
5 Återbetalningen av lån	30
5.1 De flesta är nu återbetalningsskyldiga	30
5.2 Betalar låntagarna tillbaka?.....	30
5.3 Hur ser låntagarna på återbetalningen av körkortslånet?	31
5.4 Sammanfattning av avsnittet.....	33
6 Slutsatser	34
6.1 Körkortslånet leder till körkort för ungefär hälften av låntagarna	34
6.2 De som tagit körkort har i högre grad arbete.....	34
6.3 Hög andel av det aviserade beloppet betalas in	35
Referenser	36
Bilaga 1 Om statistiken	37
Registerstudien	37
Enkätundersökningen.....	38
Bilaga 2 Enkätfrågorna	41

Sammanfattning

Körkortslån är ett statligt lån som ges för körkortsutbildning till den som uppfyller vissa villkor. Men vilka är det som använder körkortslånet? Leder körkortslånet till körkort och leder körkortet i förlängningen till ett arbete? Det är några av de frågor vi undersöker i denna rapport.

Vilka tar körkortslån?

Det är 18 200 personer som har eller har haft körkortslån sedan lånet infördes. Av dem är 39 procent kvinnor och 61 procent män. Yngre personer tar körkortslån i högre utsträckning än äldre och huvuddelen av låntagarna är födda utomlands eller har föräldrar som är födda utomlands. Den 1 januari 2023 hade 43 procent av låntagarna, 7 800 personer, tagit ut det maximala lånebeloppet, 15 000 kronor.

Vilka tar körkort?

Sedan körkortslånets införande har 43 procent av samtliga körkortslåntagare nu hunnit ta körkort. Högst andel körkortsinnehavare finns bland dem som först tog körkortslånet, i den gruppen är andelen 58 procent.¹ Därefter sjunker andelen med körkort ju kortare tid som gått sedan lånet togs. Det är vanligare att män tar körkort efter att de tagit körkortslån än att kvinnor gör det och andelen som tar körkort minskar med stigande ålder. Ensamstående tar körkort i lägre grad än personer som bor tillsammans med någon.

Mindre än en tredjedel av dem som tagit körkort uppger att körkortslånet räckte till hela utbildningen. Av låntagarna som inte tagit körkort svarar en klar majoritet att kostnaden är anledningen till att man inte tagit körkortet.

Leder körkortslån till arbete?

I september 2022 hade 76 procent av de låntagare som tagit körkort en sysselsättning, jämfört med 58 procent av dem som inte tagit körkort.

Oavsett kön är andelen sysselsatta högre bland dem som tagit körkort än bland dem som inte har det. Skillnaden mellan dem med och utan körkort är dock större bland män än bland kvinnor, vilket kan tyda på att körkortet har större betydelse för mäns möjligheter att få ett arbete.

Av låntagarna som har körkort och som har arbete som huvudsaklig sysselsättning svarar nära hälften att de har ett arbete där körkort är ett krav.

¹ Enligt uppgifter från Transportstyrelsen per den 13 september 2022.

Betalar låntagarna tillbaka?

Majoriteten av låntagarna är nu återbetalningsskyldiga på sina lån. Sammanlagt betalade låntagarna in 22,8 miljoner kronor på sina körkortslån under 2022 och totalt har 2 100 lån slutbetalats. Av det belopp som aviserades för 2022 betalades 96 procent in. När andelen beräknas ingår dock inte lån som sagts upp till omedelbar betalning till följd av bristande betalning. Totalt har 2 200 låntagare fått uppsägning på grund av missköta betalningar.

1 Inledning

1.1 Uppdrag till CSN

I regleringsbrevet för 2022 fick CSN i uppdrag att följa upp i vilken omfattning körkortslånet leder till körkort samt redovisa övriga effekter av körkortslånet som myndigheten bedömer relevanta. Uppdraget redovisas i denna rapport.

I rapporten undersöker vi i vilken utsträckning körkortslånet leder till körkort och vilka låntagare det är som tar körkort. Vi tittar också på om körkortet leder till arbete och hur återbetalningen av lånen fungerar. Därmed besvarar rapporten i huvudsak följande frågor:

- I vilken utsträckning leder körkortslånet till att låntagarna tar körkort?
 - Vilka tar körkort med körkortslån?
 - Vilka tar inte körkort trots att de tar körkortslån?
 - Vilka är orsakerna till att man inte tar körkort?
- Hur påverkas låntagarnas anställningsbarhet av ett körkort?
- Hur fungerar återbetalningen av lånet?
 - Betalar låntagarna tillbaka sina lån?
 - Hur ser låntagarna på återbetalningen av lånet?

1.2 Metod

Studien baserar sig på registerdata från CSN, Statistiska Centralbyrån (SCB) och Transportstyrelsen. Registeruppgifterna kompletteras av en enkät som besvarats av personer som fått körkortslån.

Den population vi baserat denna studie på består främst av de som körkortslånet riktade sig till från början, nämligen personer mellan 18 och 47 år som var arbetslösa och anmälda som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Från den 1 december 2021 kan körkortslån även beviljas till den som fyllt 19 men inte 21 år och som har en gymnasieexamen eller motsvarande. Resultaten i denna studie fokuserar främst på den första målgruppen, då det ännu är mycket få låntagare som tillhör den målgrupp som tillkom från 1 december 2021.

1.2.1 Registeruppgifterna

Studien omfattar registerdata för samtliga låntagare som fått minst en utbetalning av körkortslån efter att lånet infördes (1 september 2018) till och med den 31 augusti 2022.² Dessa registerdata har hämtats från CSN:s egna datalager. Kompletterande uppgifter om dessa låntagare har hämtats från SCB och Transportstyrelsen.³ Studien

² Detta för att motsvara data inhämtat från Transportstyrelsen, som innehåller uppgift om körkortsinnehav för alla som fått minst en utbetalning av körkortslån till och med den 31 augusti 2022.

³ Från Transportstyrelsen har uppgift om körkortsinnehav (B-behörighet) hämtats. Uppgift om körkort omfattar tid till och med 13 september 2022. För 191 personer saknas uppgift om körkort, dessa personer har exkluderats i kapitel 3 och 4.

omfattar sammanlagt 18 195 personer som har eller har haft körkortslån. Resultaten som presenteras i rapporten baseras på registerdata, om inget annat framgår.

1.2.2 Enkäten

Den 25 oktober 2022 skickade vi ut en enkät till 9 300 personer som tagit körkortslån.⁴ Det var 8 523 låntagare som fick enkäten som webbenkät medan den skickades som pappersenkät⁵ till 778 låntagare. Enkäten bestod av 21 frågor och den stängdes den 15 december 2022 (webbenkät) och den 10 februari 2023 (pappersenkät). Den samlade svarsfrekvensen blev 39 procent.

Bortfallet var därmed 61 procent och kan ha en snedvridande effekt på skattningarna. Det inträffar om de personer som ingick i bortfallet avviker från de svarande med avseende på det som ska undersökas. Svaren har därför viktats för att minska eventuell snedvridande effekt av svarsbortfallet. I figurer och i tabellbilagan redogör vi även för svarens felmarginal (konfidensintervall).

Citat från enkätens frisvarsfrågor används för att exemplifiera låntagarnas syn på körkortslånet. Citaten ska dock inte tolkas som representativa för hela låntagargruppen eller för studiens resultat.

1.3 Vad är körkortslån?

1.3.1 Syfte och målgrupper

Körkortslånet⁶ infördes den 1 september 2018. Det är ett statligt lån för körkortsutbildning som ursprungligen riktade sig till vissa arbetslösa i åldern 18–47 år. För att kunna få körkortslån måste den sökande ha varit anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen under minst sex sammanhängande månader närmast före den dag ansökan kom in till CSN. Under samma tid ska personen ha varit arbetslös eller ha deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program alternativt haft en etableringsplan.

Den 1 december 2021 gavs en ny målgrupp rätt till körkortslån. Körkortslån kan sedan dess också beviljas till den som fyllt 19 men inte 21 år och som har en gymnasieexamen eller motsvarande.

Körkortslån får endast användas för att ta svenskt körkort med körkortsbehörighet B enligt körkortslagen, det vill säga körkort för personbil. Syftet med lånet är att öka möjligheterna för unga och arbetslösa att komma in på arbetsmarknaden.⁷

⁴ Läs mer om enkätundersökningen och bearbetningen av enkätsvaren i bilaga 1. Enkätfrågorna framgår av bilaga 2.

⁵ Med möjlighet att svara via brev eller via webben.

⁶ Regelverket för körkortslån i sin helhet finns i förordning (2018:1118) om körkortslån.

⁷ Se t.ex. Promemoria – förslag till ändring i förordningen (2018:1118) om körkortslån, s. 1.

1.3.2 Utbetalning av körkortslån

Varje år avsätts en viss summa pengar för körkortslån. Ansökningarna beviljas i den ordning som de kommer in till CSN och så länge pengarna räcker. Hittills har körkortslån kunnat ges till alla som har ansökt.

Det högsta lånebeloppet är 15 000 kronor. Lånet betalas ut i delbelopp om 5 000 kronor. Innan utbetalning sker gör CSN vissa kontroller med trafikskolor och med Trafikverket för att säkerställa att lånet används för avsett ändamål. Körkortslån får enbart användas för vissa kostnader som uppkommer i samband med utbildning hos en godkänd trafikskola.⁸

Ett beslut om att bevilja körkortslån är giltigt i ett år. Ett år är därmed den tidsram inom vilken lånet ska betalas ut. Beslutets giltighetstid får dock förlängas om det inträffar omständigheter som låntagaren inte kunnat råda över och som påverkar låntagarens möjlighet att genomföra körkortsutbildningen. Giltighetstiden får förlängas med högst två år.

1.3.3 Återbetalning av körkortslån

Körkortslånet innehåller inte någon bidragsdel utan ska betalas tillbaka i sin helhet. På lånet tillkommer en årlig ränta. Regeringen bestämmer före varje kalenderårs början den ränta som ska gälla under året. Under 2023 är räntan 1,7 procent.

Återbetalning ska påbörjas vid det årsskifte som infaller tidigast sex månader efter den tidpunkt då beslutets giltighetstid löpt ut. Återbetalning ska enligt huvudregeln ske med 300 kronor per månad. En låntagare som har svårt att betala på sitt lån kan ansöka om att få betala mindre, så kallad nedsättning. Lånet kan också skrivas av under vissa förutsättningar. Till exempel skrivs återstående lån av vid utgången av det år låntagaren fyllt 67 år. Lånet kan också skrivas av om låntagaren avlider, om låntagaren bedöms sakna betalningsförmåga på längre sikt eller om den återstående skulden är mindre än 100 kronor.

CSN kan besluta att körkortslånet ska sägas upp till omedelbar betalning om belopp betalats ut felaktigt, om lånet använts felaktigt eller om låntagaren trots påminnelser inte betalat motsvarande sex månadsbelopp. Om ett lån sagts upp utreder CSN om en ansökan om betalningsföreläggande ska skickas till Kronofogden.

⁸ Med godkänd trafikskola menas en trafikskola som har tillstånd enligt lagen om trafikskolor. Trafikskolan ska ha tillstånd enligt 2 § lagen (1998:493). Det är Transportstyrelsen som ansvarar för vilka trafikskolor som är godkända.

2 Kort om våra låntagare

Körkortslånet kan sökas av vissa arbetslösa i åldern 18–47 år samt den som fyllt 19 men inte 21 år och som har en gymnasieexamen eller motsvarande. I detta avsnitt presenterar vi vilka som hittills nyttjat lånet.

2.1 Vilka är låntagarna?

Under 2022 beviljades 4 400 personer körkortslån och 3 700 personer fick lånet utbetalt. Totalt betalades 34,2 miljoner kronor ut under 2022.

Den 31 december 2022 hade 17 300 låntagare en skuld till CSN. Det är en ökning med 2 000 låntagare jämfört med 2021. Den utestående fordran 2022 uppgick till 166,7 miljoner kronor, vilket är en ökning med 14,3 miljoner.

I resultaten nedan inkluderas även låntagare som tidigare haft körkortslån och den totala populationen är därför 18 200 personer⁹.

Av alla som har eller har haft körkortslån är 39 procent kvinnor och 61 procent män. Den 1 januari 2023 hade 43 procent av låntagarna, 7 800 personer, tagit ut det maximala lånebeloppet, 15 000 kronor. Det var 22 procent (4 100 personer) som tagit ut 10 000 kronor och 35 procent (6 300 personer) som tagit ut 5 000 kronor.

Yngre personer tar körkortslån i högre utsträckning än äldre. Totalt var 52 procent av låntagarna 30 år eller yngre vid första utbetalningen av lånet, medan endast 14 procent var över 40 år.

Tabell 2.1 Låntagare fördelat på åldersintervall och kön

Antal och andelar i procent.

Ålder	Kvinnor		Män		Samtliga	
	Antal personer	Andel	Antal personer	Andel	Antal personer	Andel
19-24 år	1 474	21	3 418	31	4 892	27
25-30 år	1 717	25	2 773	25	4 490	25
31-35 år	1 501	21	2 022	18	3 523	19
36-40 år	1 176	17	1 540	14	2 716	15
41 år-	1 143	16	1 431	13	2 574	14
Totalt	7 011	100	11 184	100	18 195	100

Bland männen återfinns nära en tredjedel i yngsta åldersintervallet, 19–24 år. Bland kvinnorna är åldersfördelningen något jämnare. Kvinnorna är överlag något äldre när de tar körkortslån, men skillnaderna är små. Den genomsnittliga åldern vid första utbetalningen är 32 år bland kvinnor och 30 år bland män.

⁹ Personer som fått minst en utbetalning t.o.m. 31 augusti 2023 ingår, se avsnitt 1.2.

Från och med den 1 december 2021 omfattar körkortslånet en ny målgrupp: personer som fyllt 19 men inte 21 år och som har en gymnasieexamen eller motsvarande. Det är fortfarande få ur denna målgrupp som sökt och fått körkortslån – under hösten 2022 fanns 340 låntagare som tillhörde den nya målgruppen.

Ett sätt att mäta efterfrågan på körkortslån är att utgå från hur många som fått sin första utbetalning av lånet under respektive halvår. Efterfrågan tycks ha varit förhållandevis jämn under den tid lånet funnits. Runt 13 procent av låntagarna har fått första utbetalningen under respektive halvår. Högst är andelen under första halvan av 2019, då 16 procent av låntagarna fick sin första utbetalning. Andelen är lägst under första halvåret 2022, med endast 9 procent.

Tabell 2.2 Låntagare fördelat på halvår för första utbetalning¹

Antal och andelar i procent.

Halvår	Antal	Andel
2018h2	2 440	13
2019h1	2 860	16
2019h2	2 336	13
2020h1	1 926	11
2020h2	2 400	13
2021h1	2 306	13
2021h2	1 820	10
2022h1	1 657	9

¹ Andra halvåret 2022 redovisas inte eftersom studien endast omfattar utbetalningar till och med augusti 2022.

Beslutet om körkortslån gäller normalt i ett år från beslutsdatum. Om en låntagare bedömer att hen inte kommer att hinna slutföra sin körkortsutbildning och utnyttja lånet under giltighetstiden, finns det under vissa förutsättningar möjligheter till förlängning.¹⁰ Till och med 31 december 2022 hade totalt 3 300 personer fått en förlängning beviljad. För de allra flesta av dem beror förlängningen på de tillfälliga regler som infördes under covid-19-pandemin¹¹, då alla beslut automatiskt förlängdes till följd av långa väntetider hos körskolorna.

Det är en klar majoritet av låntagarna som har utländsk bakgrund, 79 procent av låntagarna är födda utomlands eller har föräldrar som är födda utomlands. Bland dem

¹⁰ För att kunna bli beviljad förlängning ska det både ha inträffat omständigheter som låntagaren inte kunnat råda över och som påverkat låntagarens möjlighet att genomföra körkortsutbildningen inom beslutets giltighetstid.

¹¹ 8 § förordningen (2018:1118) om körkortslån, ändrad genom 2020:586, alla beslut som fattades mellan den 1 april och den 31 december 2019 gällde automatiskt två år istället för ett år.

som har utländsk bakgrund är det vanligast att ha syriskt medborgarskap, följt av afghanskt och eritreanskt medborgarskap.¹²

De som tar körkortslån har ofta en förhållandevis kort tidigare utbildning. Det är 32 procent som tidigare enbart studerat på grundskolenivå, och 42 procent har gymnasieutbildning som sin högsta utbildningsnivå. Ungefär en fjärdedel av låntagarna, 24 procent, har eftergymnasial utbildning.¹³

2.2 Rekryterar körkortslånet personer till körkortsutbildningen?

Vi har frågat låntagarna om de hade påbörjat en körkortsutbildning om de inte hade kunnat få körkortslån. Sammanlagt svarar 56 procent ”nej” eller ”nej, troligen inte” på frågan ”Hade du påbörjat körkortsutbildningen om du inte hade kunnat få körkortslån?”. Det är alltså drygt hälften av låntagarna som uppger att de inte hade påbörjat sin körkortsutbildning utan körkortslån.

Kvinnor svarar i betydligt högre grad än män att de inte hade påbörjat utbildningen om de inte hade kunnat få lån. Andelen som svarat nej eller nej, troligen inte är 62 procent bland kvinnorna jämfört med 51 procent bland männen. Det tyder på att körkortslånet verkar något mer rekryterande för kvinnor än för män.

¹² Uppgift om svensk respektive utländsk bakgrund har hämtats från SCB:s register LISA, där utländsk bakgrund avser personer som är utrikes födda eller har två utrikes födda föräldrar. Uppgift om medborgarskap avser den uppgift som inkommer till CSN vid ansökan om körkortslån. Medborgarskapet kan senare ha ändrats.

¹³ Uppgift om utbildning saknas för 2 procent av låntagarna.

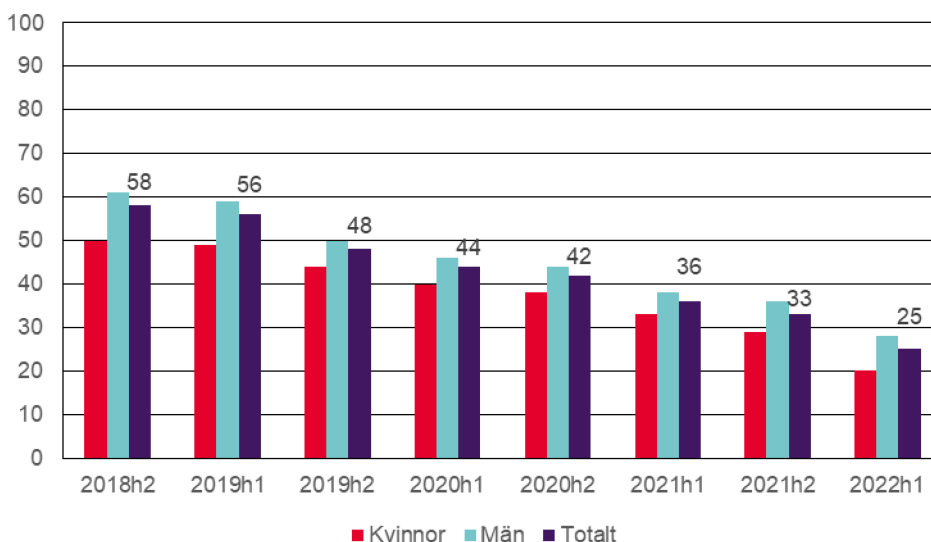
3 I vilken utsträckning leder körkortslån till körkort?

Att ta körkort är en viktig milstolpe i många människors liv. Körkort kan ge en ökad känsla av frihet och självständighet, men också utökade möjligheter att söka och få ett arbete. Men vilka är det som tar körkort med hjälp av körkortslånet? I denna del kommer vi att titta närmare på vilka som tar respektive inte tar körkort av dem som tagit körkortslån, om andelarna har förändrats över tid och vilka faktorer som påverkar andelen som tar körkort.

3.1 Fyra av tio har tagit körkort

Sedan körkortslånets införande har 43 procent av samtliga körkortslåntagare nu hunnit ta körkort. Högst andel körkortsinnehavare finns bland dem som först tog körkortslånet, i den gruppen är andelen 58 procent.¹⁴ Därefter sjunker andelen med körkort ju kortare tid som gått sedan lånet togs. Av studiens population på 18 195 har 2 076 personer fått sin första utbetalning under 2022, dessa hade därmed haft kort tid på sig att genomföra sin körkortsutbildning när data om körkort hämtades. Om dessa exkluderas är andelen med körkort 46 procent.

Diagram 3.1 Andel som tagit körkort¹ fördelade efter första halvår för utbetalning och kön. Andelar i procent.

¹ Andel som tagit körkort till och med 13 september 2022.

Bland dem som var först ut att ta körkortslån andra halvåret 2018 har 58 procent tagit körkort. Att andelen som tagit körkort ökar över tid tyder på att processen att ta

¹⁴ Enligt uppgifter från Transportstyrelsen per den 13 september 2022.

körkort många gånger tar längre tid än det år som beslutet om körkortslån normalt är giltigt.¹⁵

3.2 Vilka tar körkort?

Det finns en lång rad faktorer som påverkar vilka som lyckas med sin körkortsutbildning och tar körkort, till exempel möjligheten att övningsköra privat samt vilka ekonomiska förutsättningar man har (utöver de medel som kommer från körkortslånet).¹⁶

Det är en högre andel män än kvinnor som tar körkort efter att de tagit körkortslån. Det gäller oavsett när låntagarna fick sin första utbetalning. Totalt har 47 procent av männen och 37 procent av kvinnorna tagit körkort.

Tidigare studier har visat att det inte finns någon skillnad mellan kvinnor och män när det gäller hur stor andel som klarar körprovet för B-körkort.¹⁷ Att det ändå finns en skillnad mellan könen i vår undersökning tyder på att gruppen som tar körkortslån skiljer sig något från samtliga som genomför körkortsutbildningen.

3.2.1 De som nyttjar hela lånebeloppet tar oftare körkort

Andelen som tar körkort är högst bland dem som nyttjat hela lånebeloppet, 15 000 kronor. Av dem har drygt hälften, 54 procent, tagit körkort. Därefter sjunker andelen som tar körkort med lånebeloppet. Bland dem som lånat 10 000 kronor är andelen med körkort 45 procent och bland dem som lånat 5 000 kronor är andelen med körkort 27 procent.

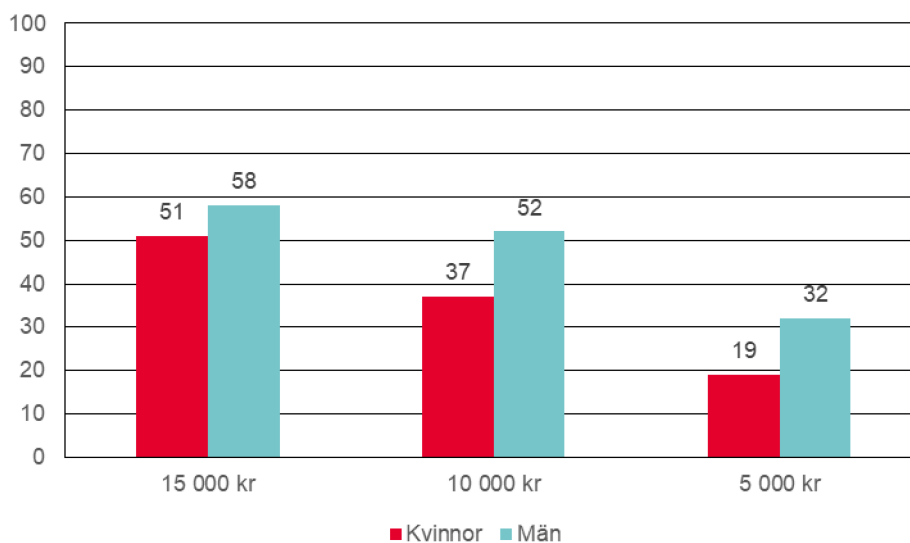
Oavsett lånebelopp är det något vanligare att män tar körkort jämfört med kvinnor. I gruppen som nyttjat hela lånebeloppet har 58 procent av männen och 51 procent av kvinnorna tagit körkort.

¹⁵ Beslutet om körkortslån gäller normalt i ett år. I vissa fall kan CSN dock förlänga beslutet så att det gäller i mer än ett år. Det kan vi göra om det hänt saker som låntagaren själv inte har kunnat påverka och som gjort att hen inte kunnat genomföra sin körkortsutbildning som planerat. För beslut som fattades mellan 1 april och 31 december 2019 förlängdes giltighetstiden automatiskt till två år med anledning av covid-19-pandemin.

¹⁶ Statens väg- och transportforskningsinstitut. *Övningskörningen och det praktiska körkortsprovet: en undersökning om 18 – 24 åringar*. 2005.

¹⁷ Statens väg- och transportforskningsinstitut. *Mäns och kvinnors möjligheter att genomföra förarprov för körkort med godkänt resultat*. 2016.

Diagram 3.2 Andel som tagit körkort fördelade efter lånebelopp (kronor) och kön.¹
Andelar i procent.

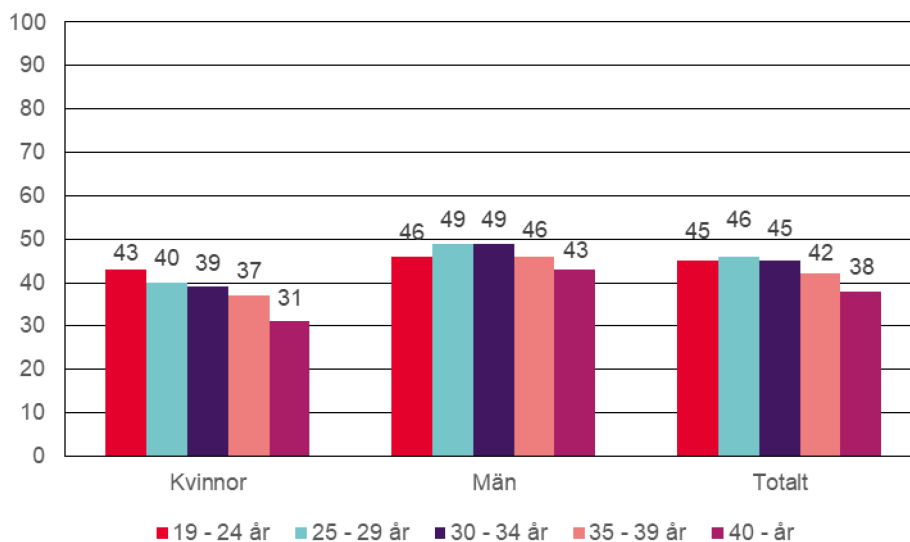

¹ Endast målgrupp 1 ingår i diagrammet.

3.2.2 Andelen som tar körkort minskar med stigande ålder

Personer under 35 år är något mer benägna att ta körkort jämfört med personer som är 35 år eller äldre. Fördelar vi även på kön ser vi att andelen av kvinnorna som tar körkort sjunker med stigande ålder och att liknande tendenser finns bland män.

Diagram 3.3 Andel som tagit körkort fördelade efter åldersintervall¹ och kön.²
Andelar i procent.

¹ Ålder vid första utbetalningen av körkortslån.

² Endast målgrupp 1 ingår i diagrammet.

3.2.3 Personer med högre utbildningsnivå tar oftare körkort

Andelen som tar körkort stiger något med låntagarnas utbildningsnivå. Personer med förgymnasial utbildning tar mer sällan körkort medan andelen som tar körkort är högst bland låntagare med eftergymnasial utbildning. Personer med högre utbildningsnivå har sannolikt bättre ekonomiska förutsättningar i de fall kostnaden för körkortet inte täcks av körkortslånet. De kan också tänkas ha nytta av sin studievana även i sin körkortsutbildning.

3.2.4 Svårare att ta körkort för ensamstående

Låntagare som lever tillsammans med någon tar oftare körkort än de som är ensamstående. Av de som lever tillsammans med en partner har cirka hälften tagit körkort, jämfört med cirka 40 procent av dem som är ensamstående. En möjlig förklaring till att personer med partner oftare tar körkort är att de sannolikt har större möjligheter till övningskörning hemma. Det är också troligt att personer som lever tillsammans med en partner har lättare att få ekonomisk hjälp med den del av körkortet som inte täcks av körkortslån.

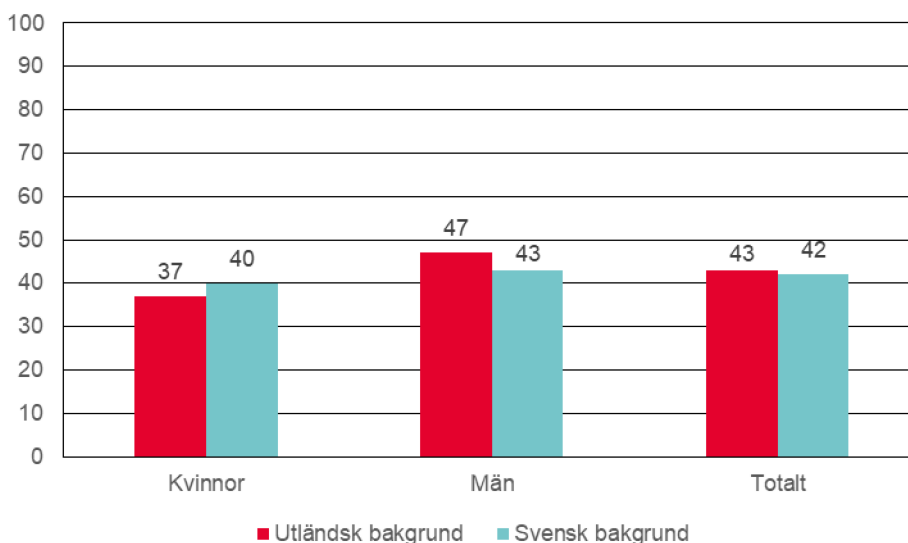
Tabell 3.1 Antal personer totalt och andel med körkort fördelade efter familjetyp och kön. Andelar i procent.

	Kvinna		Man		Totalt	
	Antal personer	Andel med körkort	Antal personer	Andel med körkort	Antal personer	Andel med körkort
Partnerskap utan barn	273	39	321	55	594	48
Partnerskap med barn	2 731	42	2 877	59	5 608	51
Ensamstående med barn	2 023	34	841	39	2 023	35
Ensamstående	1 824	35	6 930	42	8 754	41

3.2.5 Män med utländsk bakgrund tar oftare körkort

Sedan körkortslånets införande har det främst varit personer med utländsk bakgrund som tagit lånet. Det är i princip lika vanligt att personer med svensk bakgrund tar körkort som att personer med utländsk bakgrund gör det. Skillnaden mellan könen är dock större bland personer med utländsk bakgrund.

Diagram 3.4 Andel med körkort fördelade efter bakgrund och kön.
Andelar i procent.

Hur stor andel som tar körkort skiljer sig åt beroende på vilket medborgarskapsland¹⁸ låntagaren har. Personer med syriskt medborgarskap har med marginal den högsta andelen låntagare som tar körkort, oavsett kön. Att det finns stora variationer mellan olika nationaliteter kan sannolikt delvis förklaras av skillnader i erfarenhet av att köra bil, till exempel att de tagit körkort i det land de bodde tidigare men att det körkortet inte är giltigt i Sverige.¹⁹ Steget till att ta körkort i Sverige blir därför inte lika långt för dessa personer.

3.2.6 Mindre vanligt att storstadsboende tar körkort

Låntagare som bor i storstäder tar i lägre utsträckning körkort jämfört med låntagare som bor utanför storstäderna. Högst andel med körkort finns bland män som bor på landsbygden eller i mindre städer eller tätorter.

Tabell 3.2 Antal personer totalt och andel med körkort fördelade efter storlek på folkbokföringsort och kön.¹
Andelar i procent.

Storlek folkbokföringsort	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	1 731	43	2 667	50	4 398	47
Större städer och kommuner nära större stad	3 074	40	4 807	49	7 881	45
Storstäder och storstadsnära kommuner	2 047	31	3 496	41	5 543	37
Ej folkbokförd i Sverige	82	23	100	24	182	24

¹ Baseras på folkbokföringsorten vid utsökningen av populationen.

¹⁸ Avser uppgift om medborgarskap vid ansökan om körkortslån.

¹⁹ Om du har ett körkort från ett land utanför EES, slutar körkortet att gälla i Sverige när du har varit folkbokförd här i mer än ett år. Undantaget är körkort från Storbritannien, Färöarna, Schweiz eller Japan som under vissa omständigheter kan bytas ut mot ett svenskt körkort.

Högst andel låntagare som tar körkort finns i Kalmar län där 54 procent av de som tagit körkortslån tar körkort. Lägst andel låntagare med körkort finns i Stockholms län där andelen med körkort är 37 procent.

Andelen som tagit körkort varierar även kraftigt mellan olika kommuner. Bland kommuner med minst 100 låntagare har Jönköpings kommun högst andel som tagit körkort, 55 procent. Lägst är andelen i kommuner belägna i eller nära Stockholm.

3.2.7 Personer som tagit körkort för lastbil eller buss

Det förekommer att personer tar B-körkort med hjälp av körkortslån och därefter tar körkort för lastbil eller buss. Denna del är inte finansierad av körkortslån från CSN.

Totalt är det 190 personer som efter att ha tagit B-körkort också har tagit körkort för lastbil och/eller buss. Av dessa är 93 procent män och 7 procent kvinnor. Cirka 60 procent är 30 år eller yngre.

3.3 De flesta måste lägga till pengar utöver lånet

På frågan om körkortslånet räckte till hela körkortsutbildningen svarar 30 procent av dem som tagit körkort och använt hela lånebeloppet att lånet räckte till hela utbildningen.²⁰ För en majoritet av låntagarna krävs det således att man skjuter till egna medel för att slutföra sin utbildning.

”15 000 kronor är ett alldeles för lågt belopp. För att det ska räcka måste man ha pluggat mycket tidigare och ha tidigare kunskaper inom körning.”

Det är vanligare att kvinnor nyttjar hela lånebeloppet och ändå behöver lägga till pengar för att kunna ta körkort. Av kvinnorna svarar 76 procent att lånet inte räckte till hela utbildningen, medan 68 procent av männen svarar detsamma. Det tyder på att kostnaden för att ta körkort generellt är lägre för män. Vad ett körkort kostar kan bero på flera saker, så som möjligheten att övningsköra privat och hur stora förkunskaper man har.²¹ Totalt var det 61 procent av låntagarna som svarade att de själva fick lägga till 3 000 kronor eller mer, varav 68 procent av kvinnorna och 56 procent av männen.

”Jag tror att för en person som tar körkort utan tidigare erfarenhet och utan privat hjälp, räcker inte körkortslånet.”

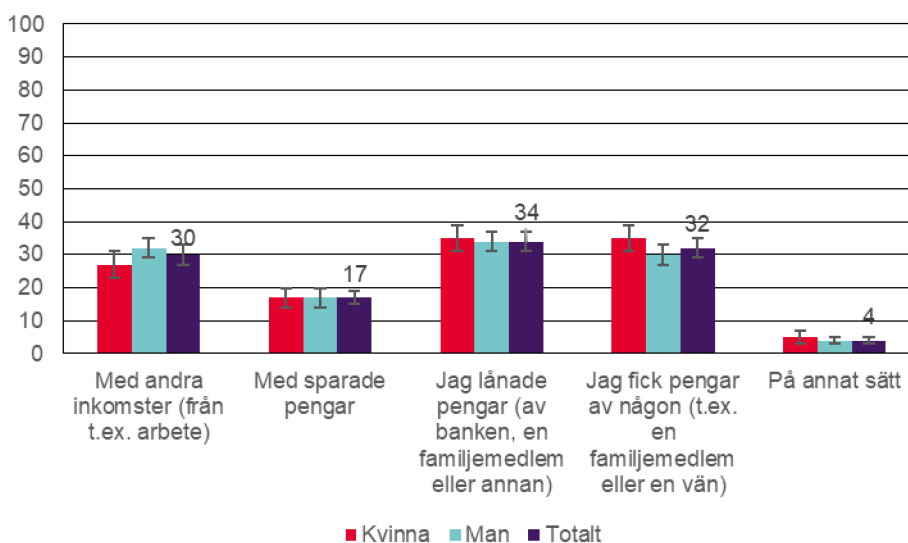
Inledningsvis riktades körkortslånet till personer som var arbetslösa och anmälda som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Att befinna sig i arbetslöshet kan medföra en svag ekonomisk ställning, och att i den situationen behöva skjuta till förhållandevis

²⁰ Andelen baseras på de som nyttjat hela körkortslånet, d.v.s. 15 000 kronor.

²¹ Statens väg- och transportforskningsinstitut. *Mäns och kvinnors möjligheter att genomföra förarprov för körkort med godkänt resultat*. 2016.

stora belopp för att få sitt körkort kan innebära en stor utmaning. Vi ställde därför frågan hur man betalade de delar av körkortsutbildningen som man inte kunde täcka med körkortslån. Vi kan inte se att det finns några skillnader mellan könen i svaren på frågan. Däremot kan vi notera bland svaren, att drygt var tredje person tog ytterligare lån för att betala sin körkortsutbildning. Ytterligare en tredjedel fick pengar av en familjemedlem eller en vän. Det visar att en betydande andel av körkortlånetagarna saknar ekonomiska möjligheter att själva betala delen av körkortsutbildningen som inte täcks av körkortslån.

Diagram 3.5 Svar på frågan "Hur betalade du de delar av körkortsutbildningen du inte kunde täcka med körkortslån?" Fördelade efter kön.^{1,2,3}
Andelar i procent.

¹ Frågan har endast besvarats av dem som först svarat att de har tagit körkort för personbil i Sverige (behörighet B) och som sen har svarat att körkortslånet inte räckte till hela körkortsutbildningen.

² Flervalsfråga, summan av andelarna blir därför högre än 100 procent.

³ Bland dem som svarat på annat sätt var de vanligaste svaren olika ersättningar (exempelvis aktivitetsstöd, socialbidrag, A-kassa), Klarna, studiestöd, arbetsstöd, arbete och andra lån.

3.4 Varför tar man inte körkort?

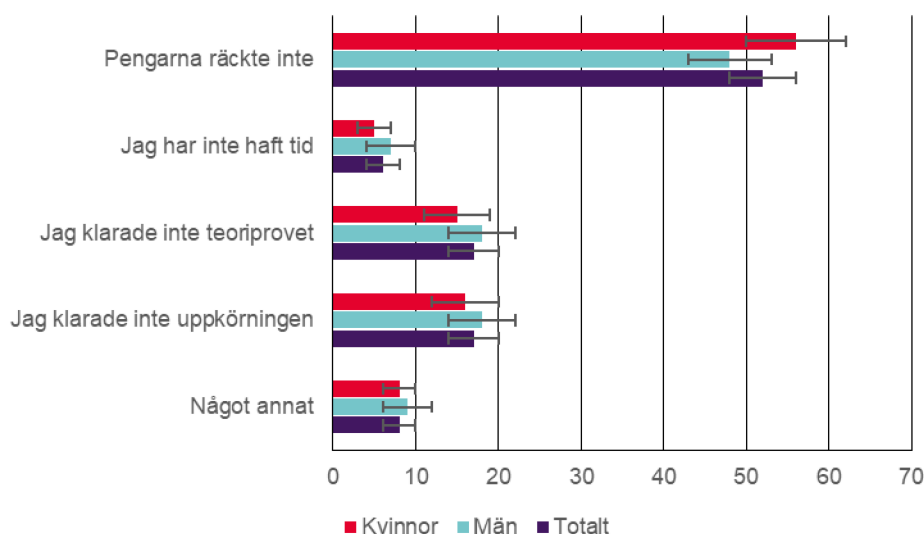
I det förra avsnittet gick vi igenom vilka grupper som är mer benägna att ta körkort än andra. I detta avsnitt undersöker vi orsakerna till att många inte tar körkort trots att de påbörjat en körkortsutbildning.

3.4.1 Kostnaden den överlägset främsta orsaken

För många låntagare finns det sannolikt flera skäl till varför man tagit körkortslån men inte körkort. I ett försök att ta reda på den främsta anledningen ställde vi frågan "Vad är den huvudsakliga anledningen till varför du inte tagit körkort?".

Bland dem som lånat maxbeloppet 15 000 kronor visar svaren att kostnaden är den klart vanligaste orsaken till att låntagare inte lyckats ta körkort. Det gäller både bland kvinnor och bland män. Drygt hälften av kvinnorna, 56 procent, svarar att pengarna inte räckte. Motsvarande andel bland männen är 48 procent.

Diagram 3.6 Svar på frågan "Vad är den huvudsakliga anledningen till varför du inte tagit körkort" fördelat på kön.¹
Andelar i procent.

¹ Bland dem som svarat "Något annat" och lämnat frisvar var de vanligaste svaren olika hälsoskäl och därefter att körkortsutbildningen fortfarande pågår

"Summan är för liten, man tar ju inte lån om man kan få pengar från någon annanstans och räcker inte pengarna har man bara slösat 15 000 och har fortfarande inte körkort."

Det är däremot jämförelsevis få som anger att det är körprovet eller teoriprovet som hindrat dem att ta körkort.

En förutsättning för att kunna planera sin körkortsutbildning är att ha kännedom om utbildningen, lånevillkoren och lånebeloppet. Enkätsvaren visar att 32 procent av dem som inte har tagit körkort saknade kunskap om hur mycket de kunde låna. Det kan vara en del av förklaringen till att kostnaden för körkortet blev för hög.

Av enkätsvaren framgår det att utlandsfödda hade sämre kännedom om maxbeloppet än personer födda i Sverige.²² Av de som är födda utomlands och inte tagit körkort kände 34 procent inte till vad maxbeloppet var innan de tog körkortslån. Motsvarande andel för låntagare födda i Sverige var 22 procent.

3.4.2 De flesta tror att de kommer att ta körkort senare

De som inte har tagit körkort fick frågan om de tror att de kommer att ta körkort i framtiden och 84 procent svarade "ja".

²² Födelselandet baseras i detta avsnitt på personens egna lämnade uppgifter i enkäten.

"Jag fick ett jobb som inte krävde körkort. Men jag kommer ändå snart slutföra min körkortsutbildning."

De som svarat nej har också kunnat ange varför de inte tror att de kommer att ta något körkort. Det vanligaste svaret är att man inte tror att man kommer att ha råd med körkort i framtiden heller, vilket 10 procent av låntagarna som saknar körkort har svarat.

3.5 Sammanfattning av avsnittet

- Färre än hälften av låntagarna har tagit körkort, men andelen är högre bland dem som tog lån tidigt.
- Bland låntagarna är det vanligare att män tar körkort än kvinnor. Särskilt stor är skillnaden bland utlandsfödda.
- Fler tar körkort utanför storstäderna.
- För en majoritet av låntagarna räcker inte lånebeloppet till hela körutbildningen.
- Kostnaden är huvudsaklig anledning till varför man inte tar körkort.
- Att många har svag kännedom om lånets storlek och kostnaden för körkortsutbildningen bidrar sannolikt till att många som tagit lånet inte tar körkort.

4 Hur påverkas låntagarnas anställningsbarhet?

Körkort har betydelse för möjligheten att få ett arbete och är i vissa fall ett krav för att få anställning. Det gäller till exempel för vissa yrken inom äldreomsorgen, byggbranschen och transportbranschen, där körkort kan vara ett krav.

Även när det inte finns något formellt krav på körkort kan körkortsinnehav påverka möjligheten att få jobb. Det visar bland annat Svenskt Näringslivs återkommande rekryteringsenkäter.²³ Ibland kan körkortet väga tyngre än till exempel utbildningsbakgrunden.

I detta kapitel, som främst är baserat på registeruppgifter²⁴, jämför vi sysselsättningen hos dem som har tagit körkort med körkortslån, med sysselsättningen hos dem som fått körkortslån utbetalt men som inte tagit körkort.²⁵ I avsnittet redovisas också för i vilken mån inkomsten skiljer sig åt mellan dem med och dem utan körkort.

Det finns dock vissa svårigheter när det gäller att bedöma hur mycket körkortet påverkar låntagarnas anställningsbarhet. Det kan finnas andra faktorer som kan ha en större påverkan, så som skillnader i bakgrund och personliga egenskaper. Detta är något vi har kunnat undersöka i den här studien.

4.1 Högre sysselsättningsgrad bland låntagare med körkort

I september 2022 hade 76 procent av de låntagare som tagit körkort en sysselsättning, jämfört med 58 procent av dem som inte tagit körkort.²⁶

Oavsett kön är andelen sysselsatta högre bland dem som tagit körkort än bland dem som inte har det. Körkortet tycks dock ha större betydelse för mäns sysselsättning än för kvinnors. Bland männen är 79 procent av de som har körkort sysselsatta, jämfört 60 procent av de utan körkort. Bland kvinnor är 69 procent med körkort sysselsatta och 56 procent av dem utan körkort.

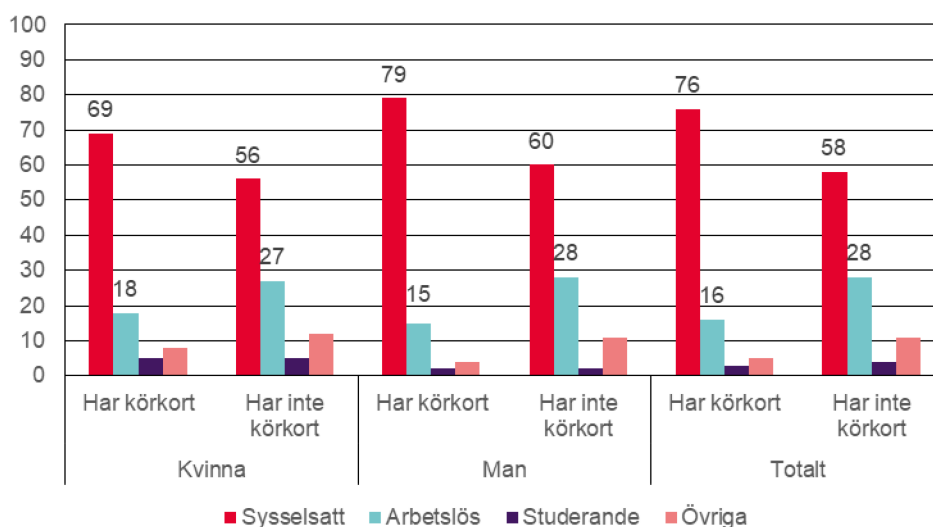
²³ Svenskt Näringsliv ”Växande rekryteringshinder ett allt större problem – Rekryteringsenkäten 2021/2022”, 2022.

²⁴ Från registret Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS) har vi hämtat uppgifter om personers sysselsättning varje månad under perioden januari 2021 till september 2022. Läs mer om statistiken avsnittet baseras på i bilaga 1, Om statistiken.

²⁵ Eftersom den nya målgruppen för körkortslån tillkom från 1 december 2021 ingår personer från den målgruppen inte i redovisningen i detta kapitel.

²⁶ 20 procent av dem som fick körkortslån utbetalt under januari 2021 till september 2022 klassades som sysselsatta redan den månad då de ansökte om körkortslån. Detta beror troligen på att de arbetade lite grann men ändå klassades som arbetslösa av Arbetsförmedlingen, samtidigt som de klassades som sysselsatta i BAS-registret. Det kan också bero på att de hittade arbete alldeles efter de beviljades körkortslån.

Diagram 4.1 Arbetsmarknadsstatus för körkortslåntagare i september 2022 fördelat på kön.^{1,2}
Andelar i procent

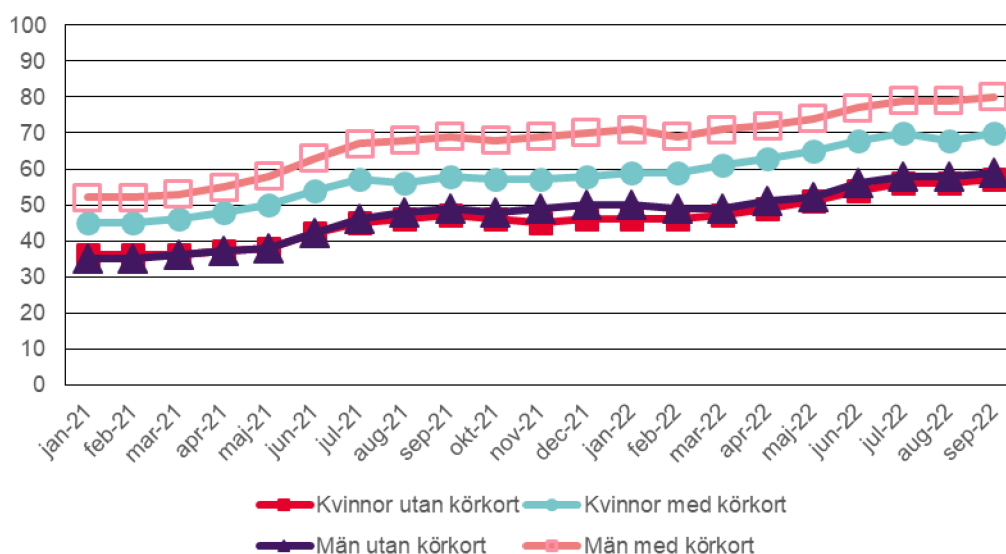
¹ Diagrammet visar arbetsmarknadsstatus för personer som fick sin senaste utbetalning av körkortslån före januari 2022.

² I kategorin övriga finns sjuka, pensionärer eller personer som inte kan klassas inom de övriga kategorierna.

Andelen arbetslösa är 16 procent av dem med körkort och 28 procent av dem utan. Skillnaderna mellan könen är små.

Utvecklingen över tid bekräftar att körkortet är viktigt för både kvinnor och män. I diagram 4.2 visas andelen sysselsatta män och kvinnor med och utan körkort fördelat per månad. Andelen som får en sysselsättning ökar med tiden bland både kvinnor och män. Däremot är skillnaden i sysselsättning över tid konsekvent större mellan män med och utan körkort än mellan kvinnor med och utan körkort. Det tyder på att effekten av att ta körkort är större bland män.

Diagram 4.2 Andel sysselsatta under perioden januari 2021 – september 2022 fördelat på körkort (ja, nej) och kön.¹
Andelar i procent

¹ Diagrammet visar utvecklingen av andelen sysselsatta bland personer som fick sin senaste utbetalning av körkortslån före januari 2021

4.1.1 Hälften har ett arbete där körkortet är ett krav

Även enkätundersökningen visar att körkortet är viktigt för att få ett jobb. Av dem som har arbete som huvudsaklig sysselsättning svarar 71 procent av männen och 58 procent av kvinnorna att körkortet var ganska viktigt eller avgörande för att de skulle få arbete. På följdfrågan ”Har du ett arbete där körkort är ett krav?” svarar sammanlagt 49 procent ja. Män anger i högre grad än kvinnor att de har ett arbete där körkortet är ett krav, 54 procent av männen och 39 procent av kvinnorna svarade ja på frågan.²⁷ Det bekräftar att körkortet har större betydelse för mäns sysselsättning än för kvinnors.

”Lånet hjälpte mig att ha råd med körkortet fortare. Jag har haft nytta av det under en arbetsperiod på 8 månader. Nu söker jag jobb utanför kommunen så körkortet kommer att vara till nytta.”

Körkortet gör utbudet på arbetsmarknaden större. Av dem som tagit körkort svarar 8 av 10 att de kunnat söka fler arbeten eftersom de har körkort. Det är en något högre andel män än kvinnor som svarar att körkortet gjort att de kan söka fler jobb.

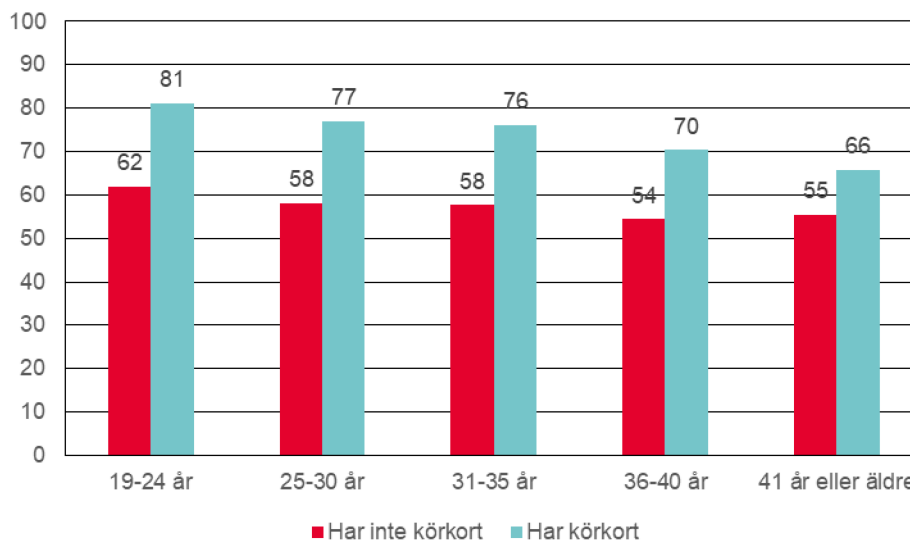
²⁷ Frågan ställdes till personer som svarat att arbete var deras huvudsakliga sysselsättning.

”Lånet gjorde det väldigt lätt för mig att ta körkort och sedan blev det väldigt lätt för mig att söka/ hitta jobb. När jag fick mitt körkort, fick jag också mitt första jobb bara efter några dagar.”

4.1.2 Yngre med körkort hittar oftare sysselsättning

I samtliga åldersgrupper är sysselsättningen högre bland dem som har tagit körkort. Emellertid är skillnaden mellan dem med och utan körkort störst i de yngre åldersgrupperna, vilket kan tyda på att körkortet har större betydelse för yngres sysselsättning än för äldres.

Diagram 4.3 Andel med sysselsättning i september 2022 fördelade efter åldersintervall¹
Andelar i procent.

¹ Diagrammet visar andelen sysselsatta bland personer som fick sin senaste utbetalning av körkortslån före januari 2021.

Däremot finns det inget i enkätsvaren som tyder på att körkortet har större betydelse för yngres sysselsättning än för äldres, snarare tvärtom. Äldre körkortsinnehavare svarar oftare än yngre att de kunnat söka fler arbeten tack vare körkortet.

”Lånet är ett bra hjälpmedel som kan hjälpa människor att få körkort och att hitta jobb.”

Låntagare som är födda utomlands tycks ofta få arbeten där körkort är ett krav. På frågan ”Hur viktigt var det att du hade körkort när du fick ditt nuvarande arbete”²⁸ svarar 72 procent av dem födda utomlands att körkortet var ganska viktigt eller

²⁸ Frågorna ställdes till personer som svarat att de har arbete som sin huvudsakliga sysselsättning vid tidpunkten för enkäten.

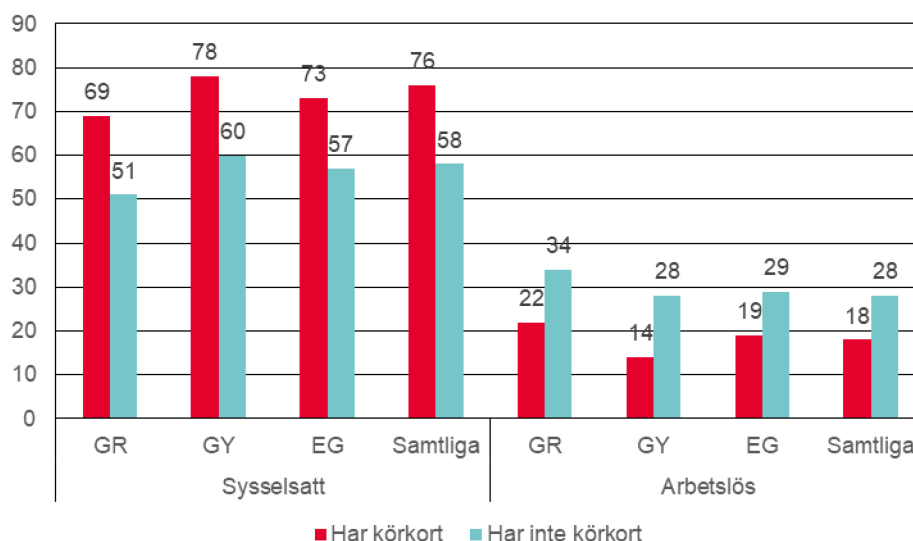
avgörande. Motsvarande siffra för personer födda i Sverige var 49 procent.²⁹ På följdfrågan ”Har du ett arbete där körkort är ett krav” svarar 55 procent av de utlandsfödda och 31 procent av de svenskfödda att de har ett arbete som kräver körkort.

4.1.3 Körkortet har lika stor betydelse för sysselsättningen oavsett utbildningsnivå

Låntagare som har högst förgymnasial utbildning har såväl lägst andel sysselsatta som högst andel arbetslösa. Att utbildningsnivån påverkar möjligheterna att få ett arbete är känt sedan tidigare.³⁰

Oavsett utbildningsbakgrund tycks körkortet ha ungefär lika stor effekt för hur stor andel som får en sysselsättning. Möjligen har körkortet något större betydelse för sysselsättningen bland dem med en kortare tidigare utbildning än bland dem med en utbildning på eftergymnasial nivå. Skillnaderna är dock små.

Diagram 4.4 Andel med och utan körkort som hade sysselsättning eller klassades som arbetslösa i september 2022, fördelade efter högsta utbildningsnivå¹
Andelar i procent.

¹ Med GR menas högst förgymnasial utbildning, med GY menas högst gymnasieutbildning och med EG menas högst eftergymnasial utbildning.

Precis som när det gäller andelen sysselsatta skiljer sig andelen arbetslösa åt beroende på utbildningsnivå. Körkortet tycks ha något större betydelse för dem med en gymnasial utbildning. I denna grupp är andelen arbetslösa 14 procentenheter lägre bland dem som har körkort, jämfört med bland dem som inte har det. Det skiljer 12 procentenheter mellan dem med och utan körkort som har en förgymnasial utbildning och 10 procentenheter bland dem med eftergymnasial utbildning.

Inte heller var personen är bosatt tycks ha någon större betydelse för andelen sysselsatta. Oavsett om man bor i en storstad eller landsbygd är andelen sysselsatta

²⁹ Uppgifter om födelseplats baseras på de svarandes egna uppgifter.

³⁰ Se exempelvis Arbetsförmedlingen (2017). *Perspektiv på arbetslösheten i olika grupper*. Diarienummer Af-2017/0004 4000.

någorlunda likvärdig hos dem med körkort (omkring 76 procent) respektive hos dem som inte har tagit körkort (omkring 58 procent).

4.1.4 Vanligast att hitta arbete inom vård- och omsorgsområdet

Det är vanligast att personer som tagit körkortslån och senare hittar sysselsättning arbetar inom vård och omsorg. Det gäller dock oavsett om de tagit körkort eller inte. Andelen som arbetar inom vård och omsorg är till och med högre bland personer som inte har tagit körkort än bland personer som har gjort det. Troligen har körkortet bara betydelse inom vissa yrken i vårdsektorn, så som inom hemtjänsten.

”Körkortslånet är en bra sak för arbetslösa människor som behöver ett körkort för att få ett jobb.”

Personer som har tagit körkort arbetar däremot oftare än de utan körkort inom tillverkning och utvinningsbranschen³¹ och med transport och magasinering.

Tabell 4.1 Personer med status sysselsatt fördelade på körkort (ja, nej) och sektor^{1,2}
Andelar i procent

Sektor	Har inte körkort		Har körkort	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Vård och omsorg; sociala tjänster	927	30	1 031	26
Företagstjänster	555	18	704	18
Handel	298	10	386	10
Tillverkning och utvinning	170	6	368	9
Hotell- och restaurangverksamhet	343	11	311	8
Utbildning	254	8	303	8
Transport och magasinering	76	3	270	7
Byggverksamhet	123	4	192	5
Kulturella och personliga tjänster m.m	115	4	135	3
Offentlig förvaltning och försvar	96	3	101	3
Fastighetsverksamhet	25	1	42	1
Totalt	3 070		3 965	

¹ Sektorer där mindre än 1 procent arbetar ingår i totalen men redovisas inte separat i tabellen.

² Tabellen visar personer som fick sin sista utbetalning av körkortslån före 2021 och hade sysselsättning någon gång under 2021.

Av dem som har tagit körkort och har sysselsättning dominerar arbete inom vård- och omsorg bland kvinnor. Drygt 4 av 10 kvinnor som tagit körkort arbetar inom den sektorn. Även bland män är det vanligt att arbeta inom vård- och omsorg men en lika stor andel arbetar inom företagstjänster. Ser vi till sektor transport och magasinering

³¹ Så som framställning av livsmedel eller tillverkning av metallvaror.

är det främst män som har arbete inom den sektorn. Det är ytterligare en indikation på att det främst är män som har sysselsättning med hjälp av körkortet.

Tabell 4.2 Personer med körkort och status sysselsatt fördelade efter sektor och kön^{1,2}
Andelar i procent

Sektor	Kvinnor		Män	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Byggverksamhet	8	1	184	7
Företagstjänster	136	12	568	20
Handel	88	8	298	11
Hotell- och restaurangverksamhet	55	5	256	9
Kulturella och personliga tjänster m.m	49	4	86	3
Offentlig förvaltning och försvar	32	3	69	2
Tillverkning och utvinning	42	4	326	11
Transport och magasinering	30	3	240	8
Utbildning	170	15	133	5
Vård och omsorg; sociala tjänster	465	42	566	20
Totalt	1 115		2 850	

¹ Sektorer där mindre än 1 procent arbetar ingår i totalen men redovisas inte separat i tabellen.

² Tabellen visar personer som fick sin sista utbetalning av körkortslån före 2021 och hade sysselsättning någon gång under 2021.

I gruppen som tagit körkort för buss eller lastbil efter att de tog B-körkort med körkortslån är det 86 procent som är sysselsatta i september 2022. Det är den högsta andelen sysselsatta för någon grupp. Av de sysselsatta som även tagit körkort för lastbil eller buss arbetar de flesta (38 procent) inom sektor transport och magasinering.

4.2 Låntagarnas inkomster

I detta avsnitt kommer vi att undersöka vilka inkomster låntagarna har. Här kommer vi också jämföra personer som har tagit körkort med dem som inte har körkort för att se om inkomsterna skiljer sig. Den senast tillgängliga uppgiften om låntagarnas inkomst³² gäller inkomståret 2021, vilket är det år som används i detta avsnitt. De områden för sysselsättning som redovisas avser området för den största inkomstkällan under 2021.

I detta avsnitt redovisar vi inkomster för personer som

- fått sin senaste utbetalning av körkortslån före 2021
- haft statusen sysselsatt någon gång under 2021.³³

³² Med inkomst avses sammanräknad förvärvsinkomst. I beloppet ingår summan av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. Inkomsterna inkluderar även andra skattepliktiga inkomster såsom sjukpenning, föräldrapenning, a-kassa och pension. Kapitalinkomster ingår inte.

³³ I gruppen ingår 7 106 personer vilket innebär att 11 089 personer sorteras bort. Av dessa 11 089 personer har 3 777 personer (34 procent) körkort.

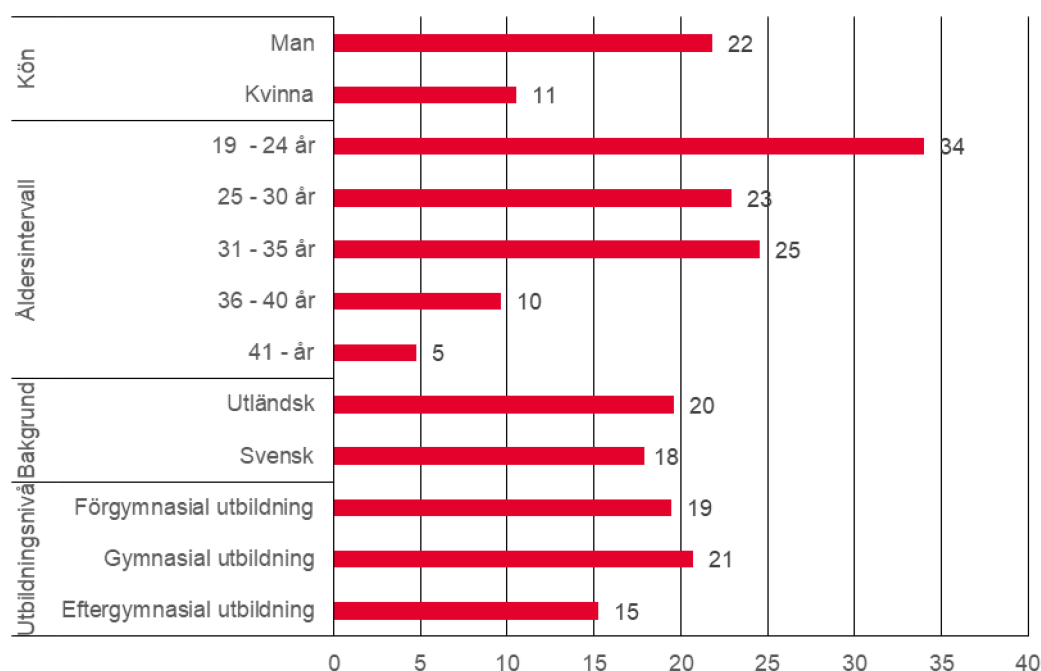
4.2.1 Personer med körkort har högre inkomster

Inkomsterna är genomgående högre bland dem som tagit körkort än bland dem som inte gjort det. Det gäller oavsett kön, ålder, utbildningsnivå och utländsk eller svensk bakgrund. Medianinkomsten för dem som tagit körkort var 234 800 kronor under 2021, vilket kan jämföras med dem som inte tagit körkort som hade en medianinkomst på 195 400 kronor.

Däremot är det i olika grupper olika stor skillnad i inkomst mellan dem med och utan körkort. Bland män som tagit körkort är medianinkomsten 244 100 kronor medan den är 200 400 kronor bland män utan körkort. Bland kvinnorna är skillnaden i inkomst lite mindre. Medianinkomsten är 208 900 kronor för kvinnor med körkort och 189 000 kronor för dem utan.

Den största skillnaden i inkomst mellan dem med och utan körkort finns bland dem som är mellan 19 och 24 år.

Diagram 4.4 Procentuell skillnad i inkomst mellan låntagare med och utan körkort. Gäller inkomståret 2021 fördelat efter kön, ålder, bakgrund, och utbildningsnivå¹ Kronor.

¹ I beräkningen ingår personer som tagit körkortslån före 2021 och hade arbetsmarknadsstatus sysselsatt någon gång under 2021.

Inkomsten är högre bland körkortsinnehavare oberoende av vilken bransch personen arbetar inom. Skillnaderna i inkomst mellan dem med och utan körkort är störst för personer som arbetar inom fastighetsverksamhet eller inom hotell- och restaurangverksamhet.

Diagram 4.3 Medianinkomst (kronor) inkomståret 2021 och differens (procent) för personer med och utan körkort. Fördelad efter sektor ^{1,2}

	Har körkort	Har inte körkort	Procentuell skillnad
Fastighetsverksamhet	265 737	154 152	72
Hotell- och restaurangverksamhet	222 737	157 562	41
Offentlig förvaltning och försvar	230 882	168 936	37
Kulturella och personliga tjänster m.m	198 569	158 574	25
Byggverksamhet	254 129	205 458	24
Tillverkning och utvinning	288 134	246 841	17
Handel	237 465	200 270	19
Företagstjänster	230 206	199 931	15
Vård och omsorg; sociala tjänster	224 074	195 332	15
Utbildning	229 563	208 896	10
Transport och magasinering	233 864	228 829	2
Totalt	234 757	195 403	20

¹ Sektorer där mindre än 1 procent arbetar ingår i totalen men redovisas inte separat i tabellen.

² I beräkningen ingår personer som tagit körkortslån före 2021 och hade arbetsmarknadsstatus sysselsatt någon gång under 2021.

Inkomstskillnaderna mellan låntagare med och låntagare utan körkort beror troligen på flera faktorer, där körkortet är en av dem. Enligt vår enkätundersökning är det till exempel vanligare att de med körkort arbetar heltid, något som innebär en högre inkomst än deltidsarbete. Dessutom bedömer heltidsarbetande körkortet som viktigare för att de skulle få ett jobb. Att körkortet gör det möjligt att söka fler och andra typer av jobb (se avsnitt 4.1.1) kan även det bidra till en högre inkomst. Det är också sannolikt att studerandes motivation och förmåga att ta sig igenom körkortsutbildningen kan avspeglas i deras chanser att ta sig in och lyckas på arbetsmarknaden.

4.3 Sammanfattning av avsnittet

- De som tagit körkort med körkortslån hittar oftare sysselsättning än de som inte tagit körkort.
- Körkortet har betydelse för sysselsättningen för både kvinnor och män, men betydelsen är större bland män.
- Körkortet tycks också ha större betydelse för sysselsättningen bland utlandsfödda än bland svenskfödda.
- Oavsett om man tar körkort eller inte är arbete inom vård- och omsorg vanligast. Män hittar oftare än kvinnor arbete inom transport och magasinering.
- Inkomsterna är högre bland körkortsinnehavare med sysselsättning. Körkortet kan vara en förklaring till det, men även andra faktorer spelar sannolikt in.

5 Återbetalningen av lån

Återbetalningen av körkortslånet påbörjas då det gått minst sex månader efter att beslutet om lån löpt ut. I detta avsnitt redovisar vi hur återbetalningen av körkortslånet fungerar och hur låntagarna själva ser på återbetalningen.

5.1 De flesta är nu återbetalningsskyldiga

Under 2022 var den totala fordran för körkortslån 166,8 miljoner kronor. De första låntagarna blev återbetalningsskyldiga i januari 2021, och per den 1 januari 2023 var 14 600 personer återbetalningsskyldiga. Det motsvarar 80 procent av samtliga låntagare.

5.2 Betalar låntagarna tillbaka?

Sammanlagt betalade låntagarna in 22,8 miljoner kronor på sina körkortslån under 2022.

Under 2022 aviserades låntagarna belopp motsvarande totalt 15,0 miljoner kronor. I det aviserade beloppet ingår inte nedsatta belopp och inte lån som sagts upp till omedelbar betalning på grund av bristande betalning. Av det aviserade beloppet betalades 14,3 miljoner kronor in under året, vilket motsvarar 96 procent.³⁴

För den som ännu inte är återbetalningsskyldig finns möjligheten att göra förtida inbetalningar. Under 2022 betalade låntagarna in nära 5 miljoner kronor i förtida inbetalningar.

Totalt har cirka 2 100 lån slutbetalats, varav 800 lån har slutbetalats innan låntagaren blivit återbetalningsskyldig.

Den som inte kan betala sitt lån kan ansöka om att få betala mindre, så kallad nedsättning. För att få nedsättning av årsbeloppet ska årsinkomsten understiga 120 000 kronor före skatt. Under 2022 hade 5 procent av låntagarna ansökt om att få betala mindre och fått sitt belopp sänkt och under 2021 var andelen endast 2 procent. Detta trots att mer än hälften, 51 procent, av låntagarna hade en inkomst under inkomstgränsen för nedsättning under år 2021. Det är alltså mycket få av dem som är berättigade nedsättning som faktiskt ansöker om det.

³⁴ När andelen inbetalt av aviserat belopp räknas fram ingår inte lån som sagts upp till omedelbar betalning. Förtida inbetalningar ingår i det inbetalda beloppet, men då inga aviseringar sker för belopp som betalats in i förväg ingår de inte i aviserat belopp.

Tabell 5.1 Aviserat och inbetalt belopp för körkortslån
Fördelat på kön, miljoner kronor¹

	2021			2022		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Aviserat belopp²	3,9	7,5	11,4	5,7	9,3	15,0
Inbetalt av aviserat belopp	3,8	7,1	10,9	5,5	8,8	14,3
Förtida inbetalningar	1,9	2,8	4,7	2,0	2,8	4,8
Inbetalning på uppsagda lån	0,2	0,2	0,3	0,6	2,2	2,8
Totalt inbetalt belopp³	5,9	10,1	16,0	8,3	14,3	22,6

¹ I inbetalt belopp ingår kapital och ränta.

² I aviserat belopp ingår inte nedsatta belopp och lån som sagts upp till omedelbar betalning.

³ I totalt inbetalt ingår även avgifter.

Körkortslån kan också skrivas av, exempelvis om låntagaren avlider eller saknar betalningsförmåga på lång sikt. Hittills har endast ett 20-tal lån skrivits av.

Låntagare som inte betalat på sitt körkortslån under minst sex månader kan få lånet uppsagt till omedelbar betalning. Totalt hade 2 200 låntagare fått sitt lån uppsagt vid utgången av 2022. Detta motsvarar 15 procent av samtliga återbetalningsskyldiga låntagare. Det totala beloppet som sagts upp under 2022 är 11,3 miljoner kronor. Av dessa har 2,8 miljoner kronor återbetalats efter uppsägningen. Den sammanlagda fordran för uppsagda lån var 21 miljoner kronor vid ingången av 2023. Den genomsnittliga skulden för låntagare som fått lånet uppsagt är 9 600 kronor. Män är överrepresenterade när det gäller att få lånet uppsagt. Av samtliga låntagare med uppsagda lån är 72 procent män, medan män utgör 61 procent av hela låntagargruppen.

De låntagare som inte tagit körkort trots att de tagit körkortslån är något överrepresenterade när det gäller att få lånet uppsagt. Endast 31 procent av låntagarna med uppsagt lån har körkort, medan motsvarande andel bland samtliga låntagare är 43 procent.

Om låntagaren inte betalar efter att lånet är uppsagt utreder CSN om ärendet ska skickas till Kronofogdemyndigheten. Under 2022 skickades 1 800 ansökningar om betalningsförelägganden. Ärendena rörde uteblivna betalningar under 2021 och 2022. Vid utgången av 2022 hade 430 låntagare ett uppsagt lån som hanterades hos Kronofogden. Sammanlagt har 390 000 kronor betalats in via Kronofogden.

5.3 Hur ser låntagarna på återbetalningen av körkortslånet?

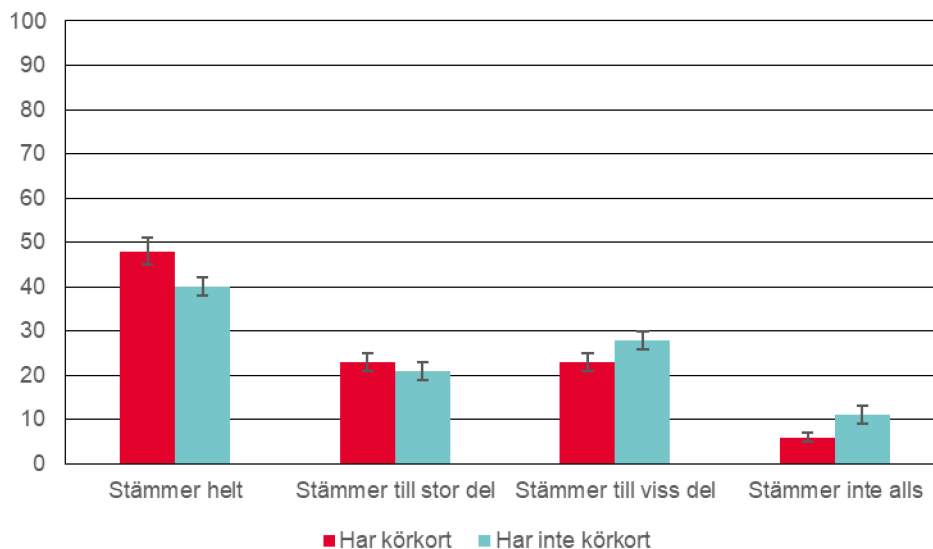
I vår enkät till låntagarna har vi ställt frågor kopplade till kunskap om, och synen på, återbetalningen av lånet. Svaren visar att låntagarnas kännedom om reglerna för återbetalningen av körkortslånet är förhållandevis låg. Strax under hälften av dem som besvarat enkäten instämmer helt eller till stor del i påståendet att de känner till återbetalningsreglerna. Samtidigt har majoriteten en relativt positiv syn på återbetalningen; endast en av fyra svarar att de oroar sig för återbetalningen och det är ungefär lika många som tycker att 300 kronor per månad är ett för högt månadsbelopp.

Det är 66 procent som instämmer helt eller till stor del i påståendet att de kommer kunna betala tillbaka sitt körkortslån utan problem. Andelen som tror att de kommer kunna betala lånet utan problem är högre bland dem som är återbetalningsskyldiga än bland dem som inte var återbetalningsskyldiga när enkäten besvarades.

Andelen som svarar att de oroar sig för återbetalningen av lånet är något högre bland män än bland kvinnor. Genomgående har kvinnorna en något mer optimistisk syn på återbetalningen än männen, men skillnaderna är små. Skillnaderna är också mycket små vid en jämförelse mellan de olika åldersgrupperna, vilket tyder på att attityderna till återbetalningen av körkortlånet är likvärdiga oavsett ålder.

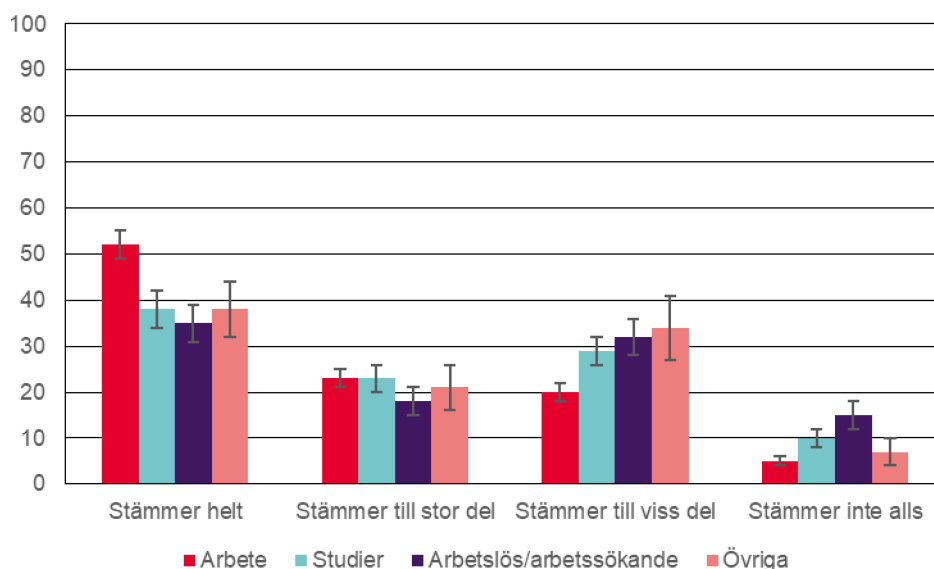
De som tagit körkort har också en mer optimistisk syn på återbetalningen än de som inte tagit körkort. Bland körkortsinnehavarna är andelen som instämmer helt i påståendet att de kommer kunna betala lånet utan problem 48 procent, jämfört med 40 procent bland låntagarna som inte tagit körkort.

Diagram 5.1 Svar på frågan "Hur väl stämmer följande påståenden? "Jag tror att jag kommer att kunna återbetala körkortslånet utan problem"
Andelar i procent.

Samtidigt instämmer 32 procent av låntagarna som inte tagit körkort helt eller till stor del i påståendet att de oroar sig för återbetalningen och 33 procent tycker att 300 kronor är ett för högt månadsbelopp. Motsvarande andelar bland låntagare med körkort är 20 respektive 24 procent. Även låntagare som arbetar ser mer positivt på återbetalningen av körkortslånet än låntagare med andra sysselsättningar.

Diagram 5.2 Svar på frågan "Hur väl stämmer följande påståenden? "Jag tror att jag kommer att kunna återbetala körkortslånet utan problem"
Andelar i procent.

5.4 Sammanfattning av avsnittet

- 80 procent av låntagarna är återbetalningsskyldiga.
- Sammanlagt betalade låntagarna in 22,8 miljoner kronor på sina körkortslån under 2022.
- Totalt har cirka 2 100 lån slutbetalats och 2 200 lån har sagts upp till omedelbar betalning.
- Majoriteten instämmer helt eller till stor del i påståendet att de kommer kunna betala tillbaka sitt körkortslån utan problem.

6 Slutsatser

6.1 Körkortslånet leder till körkort för ungefär hälften av låntagarna

Initialt var körkortslånets syfte att göra det möjligt för personer som stod långt från arbetsmarknaden att ta körkort och därefter också att underlätta för unga att ta körkort. Förhoppningen är att det i sin tur ska göra det enklare för dem att få ett arbete. Vår undersökning visar att körkortslånet bidrar till att personer som inte annars hade påbörjat en körkortsutbildning gör det. Mer än hälften av låntagarna svarar att de inte hade påbörjat sin körkortsutbildning om de inte hade kunnat få lån för kostnaderna.

Av samtliga låntagare har 43 procent tagit körkort. Den vanligaste anledningen till att låntagarna inte tagit körkort är att pengarna inte räckte. Det behöver inte bero på dålig planering eller att låntagaren inte varit tillräckligt insatt i reglerna. Det kan också bero på att det är svårt att veta hur många körlektioner som krävs, särskilt innan man påbörjat utbildningen. Men det tycks också finnas en brist på kunskap om hur mycket man kan låna från CSN, då en tredjedel av dem som inte tagit körkort svarar att de inte visste hur mycket det maximala lånebeloppet var.

Något annat som påverkar hur stor andel som tagit körkort är hur lång tid man haft på sig. Ju längre tid det gått sedan låntagaren fått lån, desto högre andel har tagit körkort. Av dem som fick lånet utbetalt under det första halvåret 2018 har 58 procent tagit körkort. Antagligen ökar alltså andelen som tar körkort med tiden. Något som talar för det är att 8 av 10 av dem utan körkort svarar att de planerar att ta körkort i framtiden.

På frågan hur man betalade de delar av körkortsutbildningen som man inte kunde täcka med körkortslån svarade drygt var tredje person att de tagit ytterligare lån för att betala sin körkortsutbildning. Ytterligare en tredjedel fick pengar av en familjemedlem eller en vän. Det visar att en betydande andel av körkortslåntagarna saknar ekonomiska möjligheter att själva betala delen av körkortsutbildningen som inte täcks av körkortslån.

6.2 De som tagit körkort har i högre grad arbete

En bakomliggande tanke med körkortslånet är att ett körkort gör det lättare för personer som saknar arbete att få ett jobb. De som tagit körkort svarar oftare än de som inte gjort det att arbete är deras huvudsakliga sysselsättning. De som tagit körkort med körkortslån har oftare arbete som huvudsaklig sysselsättning än låntagare som inte tagit körkort. Samtidigt är körkortet endast en av flera faktorer som påverkar en persons anställningsbarhet. Annat som kan påverka är personens yrkeskunnande, utbildning, sociala kontakter och referenser från tidigare arbetsgivare. Dock uppger nära hälften av dem som har arbete som huvudsaklig sysselsättning att körkortet var ett krav för det jobb de har. Därmed kan vi anta att körkort ökar chanserna att få en anställning, i synnerhet inom vissa branscher.

De låntagare som tagit körkort och har arbete som huvudsaklig sysselsättning har också generellt högre inkomster än de som inte tagit körkort. Detta kan betyda att körkortet inverkar på inkomsten. Men förhållandet kan också vara det motsatta, alltså att låntagare som av andra skäl har högre inkomster kan ha lättare att skapa ekonomiska förutsättningar för att ta körkort.

6.3 Hög andel av det aviserade beloppet betalas in

Under 2022 betalade låntagarna in 22,8 miljoner kronor på sina körkortslån. Av de 15 miljoner kronor som aviserades under året betalades 14,3 miljoner, 96 procent, in. Det tyder på att återbetalningen fungerar förhållandevis bra. Samtidigt finns det svårigheter med att använda andelen inbetalt av aviserat belopp som mått för hur återbetalningen fungerar. När andelen beräknas ingår inte uppsagda lån, vilket betyder att andelen kan påverkas i positiv riktning om lånen sägs upp för låntagare som inte betalar. Dessutom upphör aviseringen för låntagare som gör förtidsinbetalningar, vilket också påverkar andelen i positiv riktning.

Hittills har 2 100 lån betalats i sin helhet. Samtidigt är det förhållandevis vanligt att låntagare som inte sköter sin betalning får hela körkortslånet uppsagt till omedelbar betalning. Sammanlagt hade 2 200 låntagare fått lånet uppsagt vid utgången av 2022 och de låntagare som inte tagit körkort var överrepresenterade i denna grupp.

Ett annat sätt att bedöma hur väl återbetalningen fungerar är att se hur vanligt det är att låntagarna använder trygghetsreglerna, så som möjligheten att betala mindre på sitt lån vid låg inkomst. Trots att 51 procent hade en inkomst under inkomstgränsen för nedsättning av körkortslånet 2021 var det endast 2 procent som ansökte om att få betala mindre. Det kan bero på flera saker, till exempel bristande kunskap om reglerna för återbetalning eller en vilja att betala trots att inkomsten ger rätt till nedsättning. Det kan också vara svårt för många att i förväg beräkna hur stor inkomsten kommer att bli, exempelvis vid timanställning. Antalet som missköter betalningen och får lånet uppsagt till omedelbar betalning tyder dock på att det finns personer med betalningsproblem och att det sannolikt är fler som skulle kunna nyttja trygghetsreglerna.

Svaren i enkäten ger en något motstridig bild i relation med hur många lån som sagts upp till omedelbar betalning. Låntagarna har överlag en optimistisk syn på återbetalningen och det är en relativt låg andel som svarar att de oroar sig för betalningen eller att 300 kronor är ett för högt månadsbelopp. Samtidigt är det hög andel av låntagarna som svarar att de har låg kännedom om reglerna för återbetalning av körkortslånet, både innan de tog lånet och vid tillfället för enkäten.

Sammantaget fungerar återbetalningen av körkortslånet mestadels väl. Det är dock en förhållandevis hög andel som får sitt lån uppsagt till omedelbar betalning. För låntagare med ekonomiska svårigheter kan detta medföra att hela skulden skickas till Kronofogden, vilket är problematiskt, i synnerhet för de låntagare som inte tagit körkort.

Referenser

Arbetsförmedlingen (2017). *Perspektiv på arbetslösheten i olika grupper*. Diarienummer Af-2017/0004 4000. 2017.

Förordningen (2018:1118) om körkortslån, ändrad genom 2020:586.

Promemoria – förslag till ändring i förordningen (2018:1118) om körkortslån.

Statens väg- och transportforskningsinstitut. *Mäns och kvinnors möjligheter att genomföra förarprov för körkort med godkänt resultat*. 2016.

Statens väg- och transportforskningsinstitut. *Övningskörningen och det praktiska körkortsprovet: en undersökning om 18 – 24 åringar*. 2005.

Svenskt Näringsliv. *Växande rekryteringshinder ett allt större problem – Rekryteringsenkäten 2021/2022*. 2022.

Bilaga 1 Om statistiken

Registerstudien

Registeruppgifterna i denna studie baseras på registeruppgifter från CSN:s eget datasystem. Uppgifterna har därefter kompletterats med uppgifter från Statistiska centralbyrån (SCB). Dessutom har uppgifter om körkort hämtats från Transportstyrelsen.

Definitioner och förklaringar

Folkbokföring kommun/län

Med folkbokföring kommun/län avses den kommun och det län personen var folkbokförd i vid ansökanstillfället.

Kön

Med kön avses det juridiska könet vid tidpunkten för registerutdraget.

Medborgarskap

Med medborgarskap avses det land personen var medborgare i vid ansökanstillfället. En person som både är medborgare i Sverige och annat land har klassats som svensk medborgare.

Ålder

Med ålder avses ålder vid årets slut det år personen fick sin första utbetalning.

Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS)

Uppgifter om befolkningens arbetsmarknadsstatus har hämtats från Statistiska centralbyrån (SCB). En person som klassificeras som sysselsatt uppfyller minst ett av följande kriterier:

- Har under månaden fått en utbetalning av ersättning för arbete som är underlag för arbetsgivaravgifter enligt Skatteverkets arbetsgivardeklaration på individnivå (AGI).
- Antas under månaden driva ett verksamt företag som enskild näringsidkare, handels- eller kommanditbolagsdelägare.
- Antas under månaden vara tillfälligt frånvarande från arbetet.
- Har klassificerats som sysselsatt utifrån inkomst från annat nordiskt land kalenderåret två år innan referensåret.

Arbetsmarknadsstatusen sysselsatt rankas högst i BAS-registret. Det innebär att en person som arbetar lite grann, men som anses vara arbetslös enligt Arbets-

förmedlingen, kan få status sysselsatt i BAS-registret. I vissa fall kan därför personer som beviljats körkortslån ha en status som sysselsatt i BAS-registret men som arbetslös enligt Arbetsförmedlingen. Ett annat skäl till att någon klassas som sysselsatt samma månad som de gjorde sin ansökan är att personen kan ha fått anställning precis efter att ansökan om körkortslån beviljades.

Enkätundersökningen

Enkäten

Under hösten 2022 genomförde CSN en enkätundersökning bland studerande med körkortslån. Enkäten skickades till personer som hade fått körkortslån utbetalat före den 31 augusti 2022 och var en stratifierad urvalsundersökning. Totalt mottog 9 303 personer enkäten, som bestod av sammanlagt 21 frågor. Det gick att besvara enkäten på arabiska, dari, engelska, svenska, och tigrinja. Enkätfrågorna återfinns i bilaga 2.

Enkäten skickades via brev till låntagare som saknade en registrerad mejladress hos CSN (778 personer) och via e-post till dem med en registrerad mejladress hos CSN (8 523 personer). Inkluderat i pappersenkäten var ett förbetalat returbrev samt information om att enkäten också kunde besvaras via CSN:s hemsida.

Det första utskicket skedde den 25:e oktober 2022. Låntagare som fick webbenkäten fick fem påminnelser, innan enkäten stängdes den 15 december 2022. Låntagare som fick pappersenkäten fick fyra påminnelser och enkäten stängdes den 10 februari 2023.

Totalt besvarade 3 590 personer enkäten. Svarsfrekvensen för den samlade undersökningen blev 39 procent.

Tillägg av registeruppgifter

Enkätsvaren har kompletterats med registeruppgifter från CSN:s eget datasystem. Följande uppgifter har lagts till.

- Kön
- Ålder
- Målgrupp
- Utbetalt belopp
- Kommun
- Län
- Medborgarskapsland vid ansökningstillfället
- Återbetalningsskyldighet
- Uppgifter om skuld, debiterade belopp, inbetalda belopp, beslut om nedsättning, uppsagt lån och avskrivet lån

Dessutom har uppgift om körkort hämtats från Transportstyrelsen

Antal personer i målpopulationen, i urvalet och i svarsfilen samt urvalets svarsfrekvens (procent)

Fördelat efter bakgrundsfaktorer samt efter återbetalningsskyldighet och B-körkort.

		Antal i populationen	Antal i urvalet	Antal i svarsfilen	Svarsfrekvens
Kön	Man	11 194	5 762	2 183	37,9
	Kvinna	7 003	3 541	1 407	39,7
Ålder¹	24 år eller yngre	3 114	2 710	933	34,4
	25–34 år	7 622	3 314	1 182	35,7
	35 år eller äldre	7 461	3 279	1 475	45,0
Medborgarskap²	Svenskt medborgarskap	7 240	3 820	1 210	31,7
	Utländskt medborgarskap	10 957	5 483	2 380	43,4
Återbetalningsskyldig³	Är inte återbetalningsskyldig	10 173	5 863	2 452	41,8
	Är återbetalningsskyldig	8 024	3 440	1 138	33,1
B-körkort	Har inte B-körkort	10 451	4 989	1 671	33,5
	Har B-körkort	7 746	4 314	1 919	44,5
Total		18 197	9 303	3 590	38,6

¹ Avser åldern vid slutet av 2022.

² Avser medborgarskapet då personen ansökte om körkortslån.

³ Avser personer som var och inte var återbetalningsskyldig på körkortslånet vid slutet av 2022.

⁴ Avser personer som har och inte har B-körkort per den 13 september 2022.

Statistikens kvalitet

Alla urvalsundersökningar är förknippade med en viss osäkerhet. Denna osäkerhet kan skattas och redovisas med hjälp av konfidensintervall. I den här rapporten redovisas 95 procentiga konfidensintervall runt punktskattningarna. Ett 95 procentigt konfidensintervall innebär att intervallet skulle innehålla det sanna (men okända) värdet 95 gånger av 100 om undersökningen hade upprepats 100 gånger.³⁵

I den här undersökningen var bortfallet 61 procent och varierade något mellan olika grupper. Bortfall kan leda till att punktskattningar snedvrids, det vill säga, att värden över- eller underskattas jämfört med de sanna värdena. Det här problemet uppstår om respondenternas svar skiljer sig åt från svaren från dem som inte besvarat enkäten. Eftersom man sällan vet hur personer skulle ha svarat, är det svårt att avgöra hur bortfallet påverkar resultatet.

Några saker som är förknippade med personers svar kan vara kön, ålder och medborgarskap. Eftersom de här faktorerna skiljer sig mellan respondenter och icke respondenter kan deras svar eventuellt skilja sig åt, och bortfallet kan därför ha en snedvridande effekt. För att minska eventuell effekt av bortfallet har respondenters svar viktats. I korthet betyder det att man ser till att gruppen som besvarar enkäten liknar hela undersökningsgruppen genom att vikta svaren. Om andelen som besvarar

³⁵ Det sanna värdet är det värdet vi hade fått om alla personer i målpopulationen hade svarade på enkäten.

enkäten är högre i en viss åldersgrupp viktas svaren ner något i den gruppen, så att andelen ungefär motsvarar åldersgruppens andel i hela populationen. Tanken bakom vikter är att respondenter inom en grupp både får representera sig själva och icke respondenter inom samma grupp.

Bilaga 2 Enkätfrågorna

Nedan återges samtliga frågor och svarsalternativ.³⁶

Frågor om körkort och körkortslån

1. Har du tagit körkort för personbil i Sverige (behörighet B) efter att du tog körkortslån?

- Ja
- Nej Gå till fråga 5

2. Ledde körkortet till att du kunde söka fler jobb?

- Ja
- Nej
- Vet ej

3. Räckte körkortslånet till hela körkortsutbildningen?

- Ja Gå till fråga 7
- Ja, men jag valde att inte använda hela lånet Gå till fråga 7
- Nej, jag fick själv betala mindre än 3 000 kronor
- Nej, jag fick själv betala mer än 3 000 kronor

4. Hur betalade du de delar av körkortsutbildningen du inte kunde täcka med körkortslån? Du kan välja flera alternativ

- Med andra inkomster (från t.ex. arbete)
- Med sparade pengar
- Jag lånade pengar (av banken, en familjemedlem eller annan)
- Jag fick pengar av någon (t.ex. en familjemedlem eller en vän)
- På annat sätt, nämligen:

Gå vidare till fråga 7

5. Vilken är den huvudsakliga anledningen till att du inte har tagit körkort?

- Pengarna räckte inte
- Jag har inte haft tid
- Jag klarade inte teoriprovet
- Jag klarade inte uppkörningen
- Något annat, nämligen:

³⁶ Formateringen för vissa frågor kan dock ha varit annorlunda i den faktiska enkäten.

6. Tror du att du kommer att ta körkort i framtiden? Du kan välja flera alternativ.

- Ja
- Nej, jag har inte längre behov av körkort
- Nej, jag kommer inte att ha råd att ta körkort
- Nej, det känns för svårt
- Nej, på grund av något annat skäl
- Vet ej

7. Hade du påbörjat körkortsutbildningen om du inte hade kunnat få körkortslån?

- Ja
- Ja, troligen
- Nej, troligen inte
- Nej

8. Hur viktiga var följande motiv till att du ville ta körkort?

Jag ville inte vara beroende av andra

Mycket viktigt Ganska viktigt Inte fullt så viktigt Inte alls viktigt

-

Jag vill själv bestämma när och vart jag ska åka

Mycket viktigt Ganska viktigt Inte fullt så viktigt Inte alls viktigt

-

Körkort gör det lättare att få jobb

Mycket viktigt Ganska viktigt Inte fullt så viktigt Inte alls viktigt

-

Körkort underlättar mitt vardagsliv

Mycket viktigt Ganska viktigt Inte fullt så viktigt Inte alls viktigt

-

9. Hur länge hade du varit arbetslös innan du tog körkortslån?

Som arbetslös räknas även tid som du har deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program (inklusive jobb- och utvecklingsgarantin, jobbgaranti eller etableringsinsatser).

- Mindre än ett år
- Mellan ett år och två år
- Två år eller mer
- Vet ej

10. Vilken är din huvudsakliga sysselsättning just nu?

- Arbete
- Studier
- Arbetslös/arbetsökande
- Sjukskriven
- Föräldraledig
- Annan, nämligen:

} Gå vidare till fråga 14

11. Ungefär hur många timmar arbetar du per vecka?

- Mindre än 4 timmar
- 4 till 9 timmar
- 10 till 19 timmar
- 20 till 29 timmar
- 30 till 39 timmar
- 40 timmar eller mer.

12. Hur viktigt var det att du hade körkort när du fick ditt nuvarande arbete?

- Det var avgörande
- Det var ganska viktigt
- Det var inte så viktigt
- Det var inte alls viktigt
- Vet ej

13. Har du ett arbete där körkort är ett krav?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Frågor om betalning av körkortslån

14. Har du tagit ut mindre lån än du har haft rätt till för att inte öka din skuld?

- Ja
- Nej

15. Kände du till hur mycket du kunde låna innan du tog körkortslån?

- Ja
- Nej

16. Kände du till reglerna för återbetalning innan du tog körkortslån?

- Ja
 Nej

17. Betalar du på ditt körkortslån?

- Ja
 Nej, jag har inte börjat betala ännu
 Nej, jag har ansökt om att få betala mindre (fått nedsättning)
 Nej, jag har betalat hela mitt lån Gå vidare till fråga 19
 Nej, av annat skäl:

18. Hur bra stämmer följande påståenden?

”Jag känner till reglerna för återbetalning av körkortslånet”

Stämmer helt Stämmer till stor del Stämmer till viss del Stämmer inte alls

-

”Jag tror att jag kommer att kunna återbetala körkortslånet utan problem”

Stämmer helt Stämmer till stor del Stämmer till viss del Stämmer inte alls

-

”Jag oroar mig för återbetalningen av körkortslånet”

Stämmer helt Stämmer till stor del Stämmer till viss del Stämmer inte alls

-

”300 kronor är ett för högt månadsbelopp”

Stämmer helt Stämmer till stor del Stämmer till viss del Stämmer inte alls

-

Frågor om dig

19. Vilken är din högsta utbildningsnivå?

- Jag har inte slutfört en grundskoleutbildning
 Grundskola eller motsvarande
 Gymnasieskola eller motsvarande
 Högskola eller motsvarande

20. Är du född i Sverige?

- Ja
 Nej

21. Här kan du lämna synpunkter eller kommentarer om körkortslånet. Observera att vi inte kan svara på frågor som ställs här. Om du har frågor om körkortslån eller studiestöd, ring 0771 – 276 000. Lämna inga identitets- eller kontaktuppgifter i detta fält.

....

Stort tack för din medverkan!

Vi gör studier möjligt.